

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ
ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 29 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

- A1. 1. ΛΑΘΟΣ:** «Καὶ μὴν ἡ πολὺ θαυμαζομένη πολιτεία τοῦ τὴν Στωικῶν αἵρεσιν καταβαλομένου Ζήνωνος εἰς ἓν τοῦτο συντείνει κεφάλαιον, ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μηδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίοις ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίοις»
- 2. ΣΩΣΤΟ :** «ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας, εἷς δὲ βίος ἧ καὶ κόσμος, ὥσπερ ἀρέλης συννόμου νόμῳ κοινῷ συντρεφομένης.»
- 3. ΣΩΣΤΟ:** «προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας [...] συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀραθοὺς»
- 4. ΣΩΣΤΟ:** «πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας»
- 5. ΣΩΣΤΟ** «τὸ δ' Ἑλληνικὸν καὶ βαρβαρικὸν μὴ χλαμῦδι μηδὲ πέλτῃ μηδ' ἀκινάκῃ μηδὲ κάνδυι διορίζειν, ἀλλὰ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ἀρετῇ τὸ δὲ βαρβαρικὸν κακίᾳ τεκμαίρεσθαι.»

B1. Ο Ζήνων, ο ιδρυτής του στωικισμού, είχε γράψει ένα έργο με τον τίτλο «**Πολιτεία**» που δεν σώθηκε. Όπως ο Πλάτων στη δική του Πολιτεία, με την οποία αναπόφευκτα θα συγκρινόταν οποιαδήποτε άλλη, έτσι και ο Στωικός φιλόσοφος κάνει τη δική του, εναλλακτική πολιτική πρόταση για την ιδανική πολιτεία, στο πλαίσιο όμως μιας εποχής που αλλάζει. Πρόκειται, ίσως, για μία κοινότητα σοφών και ενάρετων ανθρώπων, όπου η ιδιότητα του πολίτη είναι μία μόνο πτυχή της ηθικής προσωπικότητας. Αναλυτικότερα, θα περιελάμβανε όλους τους ανθρώπους, χωρίς να υφίστανται φυλετικές, θρησκευτικές, νομικές, πολιτικές και πολιτισμικές διακρίσεις μεταξύ τους και μόνο οι «σπουδαῖοι» θα μπορούσαν να διοικούν σωστά ενώ οι «φάυλοι», οι οποίοι δεν θα κοσμούνται από αρετή, θα πρέπει να απομακρύνονται από την εξουσία. Ακόμη, αυτό που θα ένωνε τους ανθρώπους δεν θα ήταν ο εξαναγκασμός των ανθρώπινων νόμων, αλλά η δική τους εκούσια συναίνεση. Ο Πλούταρχος λοιπόν για τους σκοπούς του δικού του έργου συνδέει στοιχεία της ουτοπικής στωικής πόλης με την πολιτική του Μ. Αλεξάνδρου, ο οποίος έχει χαρακτηριστικά φιλοσόφου, κάνοντας έναν αναχρονισμό, αφού η δράση του Ζήωνα ξεκίνησε γύρω στο 300 π.Χ., 23 χρόνια μετά τον θάνατο του Αλεξάνδρου.

Στη συνέχεια, ο Πλούταρχος με μια παρομοίωση («ὥσπερ ὄναρ ἢ εἰδῶλον εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας ἀνατυπωσάμενος») τονίζει ότι χαρακτηριστικό της κοσμοπόλης που οραματίστηκε ο Ζήνων είναι η **εὐνομία**, η οποία βέβαια αποτελούσε μόνιμο αίτημα στη θεωρία και την πρακτική της ελληνικής αρχαιότητας. Ένας από τους υποστηρικτές της δημοκρατίας, ο λεγόμενος “Ανώνυμος του Ιαμβλίκου” συνοψίζει τα πλεονεκτήματά της, αξιολογώντας την ως «ὁ,τι καλύτερο για το σύνολο και για το άτομο». Στους Στωικούς, ο νόμος είναι ουσιαστικό στοιχείο της πόλης, που ορίζεται ως ένα «πλήθος ανθρώπων που διοικούνται από τον νόμο», τον φυσικό νόμο που ισχύει για όλα τα πράγματα. Ο ηγέτης αυτής της κοσμοπόλης πρέπει να

γνωρίζει τα αγαθά και τα κακά, να κατέχει το κύριο πολιτικό αγαθό, την αρετή, και να αναλαμβάνει πολλαπλούς ρόλους (κυβερνήτης, δικαστικός, παιδαγωγός κ.ά.), ώστε να διασφαλιστεί η ευνομία. Άρα σε αυτή την ουτοπική πολιτεία σοφών και ενάρετων ανθρώπων, καθέννας χάρη στην ηθική του προσωπικότητα, θα ενεργεί σύμφωνα με την αρετή στην ιδιωτική και δημόσια ζωή του, ενώ ο ηγέτης της θα ξεχωρίζει για την φρόνηση και την αρετή του, και έτσι θα είναι σε θέση να διασφαλίζει την ευνομία.

B2. Και στα δύο αποσπάσματα γίνεται λόγος για το μεγαλειώδες έργο, που ο Μ. Αλέξανδρος κατόρθωσε να δημιουργήσει λόγω της αξιοσύνης και των ικανοτήτων του.

Σύμφωνα με το απόσπασμα από το έργο «*Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις*», ο Αρριανός απευθύνεται στους επικριτές του Μ. Αλεξάνδρου. Συγκεκριμένα, τους προτρέπει να συγκρίνουν τον εαυτό τους και το έργο τους με το έργο του μεγάλου στρατηλάτη, αφού λάβουν υπόψη τους όλες του τις πράξεις και όχι μόνο τις «αξιοκατάκριτες». Υποστηρίζει πως όλοι τους θα διαπιστώσουν γρήγορα την ασημαντότητα της ύπαρξής τους, αφού υπολείπονται του Μεγάλου Αλεξάνδρου, καθώς «*ἐρίνε ο αδιαφιλονίκητος βασιλιάς και των δύο ηπείρων και ἐφθασε παντού το ὄνομά του*». Μάλιστα ο Αρριανός θεωρεί ότι «δεν ήταν δυνατό να γεννηθεί χωρίς θεία παρέμβαση ένας τέτοιος άνθρωπος» και αυτό αποδεικνύεται από το πλήθος χρησμών και από τις τιμές που αποδίδονται στον Μ. Αλέξανδρο μέχρι σήμερα («*ἀκόμη με την τιμή που του απονέμουν μέχρι σήμερα οι άνθρωποι και με την επιβίωση της μνήμης του πέρα από το ανθρώπινο μέτρο*»).

Ένθερμος υποστηρικτής του Μ. Αλεξάνδρου υπήρξε και ο Πλούταρχος ο οποίος διατυπώνει παρόμοιες απόψεις, ότι δηλαδή άξονας της πολιτικής του ήταν ότι πρόβαλλε την πεποίθηση πως με την εκστρατεία και τις ενέργειές του εκπλήρωνε ένα θεϊκό σχέδιο για την επιβολή μιας οικουμενικής τάξης πραγμάτων και για τη συμφιλίωση όλων των λαών («*κοινὸς ἦκειν θεόθεν ἄρμοστής καὶ διαλλακτὴς τῶν ὅλων*»). Ειδικότερα, ο Πλούταρχος για τους σκοπούς του δικού του έργου συνδέει στοιχεία της ουτοπικής στωικής πόλης με την πολιτική του Μ. Αλεξάνδρου, στον οποίο προσδίδει χαρακτηριστικά φιλοσόφου, κάνοντας, ωστόσο, έναν αναχρονισμό. Παρουσιάζει τον Μ. Αλέξανδρο σαν να έχει σχεδιάσει και να εφαρμόζει ένα πρόγραμμα πολιτισμικής ομογενοποίησης και προώθησης νέων αξιών, οι οποίες να ανταποκρίνονται στη νέα πραγματικότητα που δημιουργήθηκε με την εκστρατεία του («*ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ μίξας τοὺς βίους καὶ τὰ ἥθη καὶ τοὺς γάμους καὶ τὰς διαίτας*»). Είναι χαρακτηριστικό ότι εκφράζει με πολύ παραστατικό τρόπο τη συγκεκριμένη πολιτική με μια παρομοίωση-μεταφορά, με την ανάμειξη οίνου και νερού μέσα σε ένα μεγάλο συμποσιακό αγγείο (έν κρατῆρι). Παρουσιάζει, επίσης, τον Μ. Αλέξανδρο να προωθεί νέες ηθικοπολιτικές αντιλήψεις που υπερέβαιναν τον παραδοσιακό διαχωρισμό σε Έλληνες και βαρβάρους και νοηματοδοτούσαν τις έννοιες αυτές με διαφορετικό τρόπο. Έτσι, η αγάπη προς την πατρίδα συνεχίζει να θεωρείται βασικό καθήκον, όμως καθώς το άτομο δεν προσδένεται ούτε περιορίζεται στην πόλη και τον τόπο του, ο όρος διευρύνεται, για να συμπεριλάβει τελικά ολόκληρο τον κόσμο.

B3. 1-δ, 2-α, 3-γ, 4-β, 5-ε

B4. 1-α, 3-β, 5-γ, 6-ε, 7-δ

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Κύριοι βουλευτές, αν κάποιος από εσάς πιστεύει ότι φονεύονται περισσότεροι απ' όσους απαιτούν οι περιστάσεις, ας αντιληφθεί πως όπου μεταβάλλονται τα πολιτεύματα παντού γίνονται αυτά (τα πράγματα). Εδώ όμως είναι αναπόφευκτο να υπάρχουν πάρα πολλοί εχθροί σε αυτούς που μετέβαλλαν το πολίτευμα σε ολιγαρχικό και επειδή η πόλη είναι η πιο πολυάνθρωπη από τις Ελληνικές και επειδή ο λαός τον περισσότερο χρόνο έχει ανατραφεί σε καθεστώς ελευθερίας.

Γ2. Ο Κριτίας υποστηρίζει ότι η εγκαθίδρυση του ολιγαρχικού καθεστώτος στην Αθήνα επιβλήθηκε: **α.** επειδή ο ίδιος και οι ομοϊδεάτες του θεωρούσαν τη δημοκρατία δυσβάσταχτο πολίτευμα και **β.** επειδή κατάλαβαν ότι οι δημοκρατικοί δεν θα μπορούσαν να γίνουν φίλοι των Λακεδαιμονίων που τους έσωσαν, ενώ οι ολιγαρχικοί μπορούν να παραμείνουν πιστοί φίλοι τους.

Γ3. τοῦ ἀνδρὸς βουλευτοῦ, ἡμεῖς, πλείονι, βέλτιον, μεθιστῶνται, τεθραμμένοι εἰσὶ, ἔγνως, γενοῦ, διατελεῖ.

Γ4. α) βουλευτοῦ: επιθετικός προσδιορισμός στο **ἄνδρες**

τοῦ καιροῦ: γενική συγκριτική στο **πλείους**

ταῦτα: υποκείμενο στο **γίγνεται** (αττική σύνταξη)

πολυανθρωποτάτην: κατηγορούμενο στο **τὴν πόλιν**

χρόνον: αιτιατική του χρόνου στο **τεθράφθαι**.

β) Κριτίας παρήγει τοῖς ἀνδράσι βουλευταῖς, εἰ μὲν τις τούτων νομίζοι πλείους τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν, ἐννοῆσαι ὅτι ὅπου πολιτεῖαι μεθισταῖντο πανταχοῦ ταῦτα γίγνοιτο.